

LAINSÄÄDÄNNÖN ARVIOINTINEUVOSTO

Lausunto Dnro: VNK/530/32/2018

Pvm 15.5.2018

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto hallituksen esitysluonnoksesta ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta ilmenee tyydyttävästi lainsäädännön nykytila, lakiesityksen tavoitteet ja keskeiset kohderyhmät. Myös ehdotettavien toimenpiteiden pääasialliset vaikutuskanavat ja vaikutusmekanismit käyvät ilmi esitysluonnoksesta. Vaikutuksista esitetään sekä laadullisia että määrällisiä arvioita.

Esitysluonnoksen keskeisimmät kehittämiskohteet ovat:

- i) Esitysluonnoksen kuvausta katsastustoiminnan taloudellisesta mittaluokasta ja sen muutoksesta yli ajan tulisi täsmentää esimerkiksi alan liikevaihtoa ja yritysten määrää koskevien tietojen avulla.
- ii) Uudistuksen vaikutusta ammattiliikenteelle aiheutuviin kustannuksiin tulisi arvioida tarkemmin.
- iii) Esitysluonnoksessa tulisi esittää tarkempi arvio siitä, miten valvonnan painopisteen muuttamisesta ennakkollisesta valvonnasta jälkikäteiseen valvontaan vaikuttaisi viranomaisresursien käyttöön.
- iv) Kansainvälisiä käytäntöjä koskevaa kuvausta olisi suositeltavaa täydentää kuvauksilla keskeisimmistä vertailumaista.

Arviointineuvosto katsoo, että hallituksen esitysluonnos vastaa pääosin säädösehdotusten vaikutusten arviointiohjetta. Arviointineuvosto suosittelee, että hallituksen esitystä täydennetään neuvoston lausunnon mukaisesti ennen hallituksen esityksen antamista.

1. Hallituksen esitysluonnoksen keskeinen sisältö¹

Esityksessä ehdotetaan useita muutoksia ajoneuvojen katsastustoiminnasta annettuun lakiin. Ajoneuvojen katsastustoiminta säilyisi edelleen luvanvaraisena, mutta nykyistä toimilupasääntelyä muutettaisiin siten, että katsastusluvut myönnettäisiin jatkossa toimijakohtaisena, eikä toimipaikkakohtaisena kuten nykyisin. Lisäksi nykyinen lupajaottelu eri katsastuslajien sekä kevyiden ja raskaiden ajoneuvojen katsastusten välillä poistuisi. Jatkossa yksi katsastuslupa oikeuttaisi suorittamaan kaikkia katsastuslajeja ja kaikkien ajoneuvoluokkien katsastuksia.

Samalla velvollisuus suorittaa kaikkia luvan mukaisia katsastuksia poistuisi. Katsastusluvan haltijan olisi jatkossa tehtävä ilmoitus Liikenteen turvallisuusvirastolle kaikista katsastustoimipaikoista, joilla ne suorittavat katsastuksia. Samassa ilmoituksessa olisi myös kuvattava ne katsastuspalvelut, joita kullakin katsastusasemalla tarjotaan.

Vaatimuksia katsastajien jatkokoulutukseen pääsyyn kevennettäisiin. Jatkossa pääsyvaatimuksena katsastajalta edellytettävään määräaikaikatsastuskoulutuksen kevyiden ajoneuvojen koulutusjaksolle olisi kuuden kuukauden ajoneuvoalan korjaamokokemus taikka vastaavaa kokemus tai osaaminen. Siten muiden soveltuvien ammattikorkeakoulun konetekniikan perus- ja ammattiopintojen suorittaneiden tai erikoisammattitutkinnon ja ammattitutkinnon suorittaneiden kokemusvaatimus ei olisi enää tiukempi kuin ammattikorkeakoulun ajoneuvotekniikan perus- ja ammattiopintojen suorittaneiden kokemusvaatimus.

Lisäksi esitetään täsmennyksiä katsastusluvan haltijoihin ja katsastajiin kohdistuvien sanktioiden antamisperusteisiin. Jatkossa Liikenteen turvallisuusvirasto voisi myös asettaa kaikkien ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain tai sen nojalla annettujen säännösten perusteella antamansa kielon tai määräyksen tehosteeksi uhkasakon. Nykyisin uhkasakon käyttöala on rajattu vain yksittäisiin kieltoihin tai määräyksiin. Myös niin sanotun testiautotoiminnan säädösperustaa selkiytettäisiin.

2. Arvio esitysluonnoksen vaikutusarvioinneista

2.1. Yleisiä havaintoja ja arvioita

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta ilmenee riittävästi lainsäädännön nykytila, esityksen tavoitteet, kohderyhmät ja ehdotetut toimenpiteet. Myös ehdotettavien toimenpiteiden pääasialliset vaikutuskanavat ja vaikutusmekanismit kuvataan esitysluonnoksessa. Vaikutuksista esitetään sekä laadullisia että määrällisiä arvioita. Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa on kattava vaihtoehtoisten toteutustapojen vertailu.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnoksessa esitetään määrällisiä vaikutusarvioita vaihteluvälejä hyödyntäen. Myönteistä on myös, että tehtyjen laskelmien taustaoletukset kuvataan ja että esitysluonnoksessa hyödynnetään aihepiirin selvityksiä ja tietolähteitä. Katsastustoiminnan

¹ Tämä osa on suora lainaus hallituksen esitysluonnoksen "Esityksen pääasiallinen sisältö"-jaksosta.

mittaluokkaa ja sen muutosta yli ajan tulisi kuitenkin kuvata tarkemmin esimerkiksi liikevaihdon ja yritysten määrän avulla.²

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksen nykytilan kansainvälisiä käytäntöjä koskeva osa on varsin suppea. Sitä olisi suositeltavaa täydentää kuvauksilla joistakin keskeisimmistä vertailumaista.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että uudistuksen vaikutuksia aiotaan seurata Liikenteen turvallisuusviraston toimesta.

2.2. Taloudelliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksesta ilmenee pääosin uudistuksen keskeiset taloudelliset vaikutusmekanismit ja vaikutuskanavat. Sääntelyn keventäminen vapauttaisi alaa kilpailulle ja lisäisi katsastuspalvelujen tarjontaa etenkin henkilöautojen katsastuksissa. Pidemmällä aikavälillä³ saattaa olla, että raskaiden ajoneuvojen katsastusasemat vähenisivät. Muutoksella saattaisi olla vaikutuksia ammattiliikenteelle aiheutuviin kustannuksiin, mikä tulisi huomioida esitysluonnoksen yritysvaikutuksia koskevissa vaikutusarvioissa.

Arviointineuvosto pitää myönteisenä, että esitysluonnos sisältää taulukkomuotoisen yhteenvedon taloudellisista vaikutuksista. Esitetyt luvut ovat suuntaa-antavinakin havainnollisia, koska arvioiden perusteella saa käsityksen uudistuksen vaikutusten mittaluokasta.

Arviointineuvosto suosittaa, että esitysluonnoksessa avattaisiin lisäksi perusteita, joiden pohjalta on päädytty laskelmissa käytettyihin taustaoletuksiin. Esimerkiksi laskuoletukset, joiden mukaan katsastusten hinnat alenisivat tuotantokustannusten alenemisen vuoksi keskimäärin 2–3 euroa per katsastus ja kilpailun kiristymisen vuoksi keskimäärin 1–2 euroa per katsastus, tulisi perustella tarkemmin.

2.3. Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Esitysluonnoksessa arvioidaan viranomaistyön vähenevän katsastuslupien myöntämisen ja ensihyväksyntätarkastusten toteuttamisen osalta. Lisäksi esitysluonnoksessa arvioidaan, että katsastustoiminnan jälkikäteisvalvontaa lisättäisiin uudistuksen myötä. Näin ollen arvioidaan, että viranomaisytyön tarve ei kokonaisuutena vähenisi. Esitysluonnoksessa todetaan lisäksi, että suunnitelmissa olisi hyödyntää yksityisiä palvelun tuottajia katsastettujen ajoneuvojen tarkastuksissa, minkä ansiosta Liikenteen turvallisuusviraston henkilöresursseja säästyisi, ja näin vapautuneita resursseja voitaisiin hyödyntää muissa valvontatehtävissä.

² Esimerkiksi TEM:n toimialaraportissa 2/2017 käsitellään katsastustoimialalla toimivia yrityksiä (<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2017102550274>).

³ Raskaimpien ajoneuvojen katsastukset vaativat tavallista merkittävämpiä investointeja.

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi käsitellä tarkemmin viranomaistoiminnan resurssien nykyistä mittaluokkaa esimerkiksi henkilötyövuosina tai määrärahoina. Lisäksi esitysluonnoksessa tulisi esittää tarkempi arvio siitä, miten valvonnan muutos ennakkolisesta valvonnasta jälkikäteiseen valvontaan vaikuttaisi resurssien käyttöön.

2.4. Ympäristövaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa tulisi ympäristövaikutusten osalta kuvata tarkemmin nykyisen valvonnan aiheuttamia keskeisiä ongelmia, joita pyritään vähentämään ehdotettavan jälkikäteisvalvonnan avulla.

2.5. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Arviointineuvosto katsoo, että esitysluonnoksessa käsitellään tiiviisti keskeiset näkökulmat. Koulutusmääristä tulisi esittää myös määrällisiä tietoja, jotta esitysluonnoksesta ilmenisi tarkemmin nykyisen työvoimapulan mittaluokka ja uudistuksen mahdollinen vaikutus siihen.

3. Muut asiat

Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto on annettu luonnoksesta hallituksen esitykseksi ajoneuvojen katsastustoiminnasta annetun lain muuttamiseksi, jonka liikenne- ja viestintäministeriö toimitti arviointineuvoston käyttöön sähköpostitse 24.4.2018.

Helsingissä 15. toukokuuta 2018

Leila Kostainen

Lainsäädännön arviointineuvoston puheenjohtaja

Antti Moisio

Lainsäädännön arviointineuvoston sihteeri